

Wolne Związki Zawodowe

<https://wzz.ipn.gov.pl/wzz/biogramy/2080,Jozef-Bal.html>
2022-12-06, 19:47

Józef Bal

Od marca lub kwietnia 1978 r. kolportował materiały WZZ. Jako TW o pseudonimie "Tomek" (zarejestrowany 26 września 1978 r.) skłócił działaczy WZZ (zwłaszcza Świtonia i Kściuczka).

Urodził się 3 III 1930 r. w Stobiernej (pow. rzeszowski), zmarł 5 XII 1993 r. Był elektromonterem.

Wojnę spędził w rodzinnych stronach, w 1947 r. wyjechał za pracę do Kłodzka. W tym samym roku został skazany na osiem lat więzienia za zabójstwo; karę odbywał w OPW w Knurowie w kopalni. Został wówczas pozyskany do współpracy, która trwała przez dwa miesiące w 1952 r. W 1953 r. Bal został zwolniony i wrócił do domu. Wiadomo, że już w latach 60-tych zamieszkiwał na Górnym Śląsku; pracował w hucie „Baildon”, a w latach 1966–1969 współpracował z pionem MO. Przez kilkanaście lat mieszkał w tym samym budynku co Kazimierz Świton, a pracował w Bazie Sprzętu Kombinatoru Budownictwa w Katowicach, gdzie od marca lub kwietnia 1978 r. kolportował materiały WZZ,

namawiał współpracowników do nawiązania kontaktu ze Świtoniem. Balowi Świtoń zaproponował przystąpienie do WZZ i podjęcie roli męża zaufania, z czym wiązałoby się tworzenie niejawnych związków w BSKB. Bal wahał się, ale ostatecznie przyjął propozycję, jednak już jako zadanie zlecone przez SB podczas rozmowy operacyjnej w sierpniu 1978 r. Do współpracy pozyskano go miesiąc później, 23 września. 26 września 1978 r. został zarejestrowany jako TW „Tomek”, oprócz informacji, których wartość operacyjną określano jako dużą, przekazywał SB otrzymywane m.in. od Świtonia materiały (według charakterystyki z 27 XII 1979 r. ponad 2,5 tys. egzemplarzy), wykonywał liczne zadania i brał udział w kombinacjach operacyjnych. Charakteryzowany był jako jednostka „odważna, sprytna, wykazująca dużo własnej inwencji”, rzetelna i obiektywna. Jemu właśnie zlecono skłócenie działaczy WZZ (zwłaszcza Świtonia i Kściuczka), co z powodzeniem realizował. W kolejnych latach należał do Rady Programowej KPN, był przewodniczącym NSZZ Regionu Południowego Polski „Piaś”, tworu powstałego z inspiracji SB jako przeciwwaga dla NSZZ „Solidarność” (został nawet na krótko internowany w grudniu 1981 r.). W latach osiemdziesiątych był nadal wykorzystywany do kontroli środowisk opozycyjnych. Współpracę zakończono w styczniu 1990 r.

W 1978 r., krótko przed pozyskaniem w charakterze TW, był figurantem SOS „Elektromonter”.

Na podstawie IPN Ka 00233/4016, IPN Ka 001/282,

IPN Ka 005/153, t. 1-2 oraz K. Łojan, *Konfederacja Polski Niepodległej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1980-1989* [w:] *Konfederacja Polski Niepodległej na drodze do wolności* pod red. M. Wenklara, Kraków 2011, s. 240-262.